WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ROK III WARSZAWA, DNIA 1 STYCZNIA 1928 R. NUMER 1

„POSTĘP GOSPODARCZY POLSKI"

Szczególną uwagę wszystkich, którzy interesują się zagadnieniami gospodarczemi Polski, zwrócić pragniemy na książkę, pióra p. Ministra Przemysłu i Handlu, inż. Eugenjusza Kwiatkowskiego p. t. „Postęp gospodarczy Polski" (Warszawa, 1928). Przeniknięta myślą twórczą, której brak tak często daje się odczuwać w życiu zbiorowem kraju naszego, jest zwłaszcza w metodach badania zjawisk gospodarczych i zgłębieniu szeregu faktów życia ekonomicznego dziełem oryginalnem a w niektórych momentach rewelacyjnem.

Ideą przewodnią książki jest przekonanie czytelnika, przy pomocy ścisłych liczb i ich dokładnej analizy, o żywotnych siłach Państwa; udowodnienie, że „na całej płaszczyźnie życia gospodarczego budzi się praca celowa i usilna".

Autor objektywnie bada ewolucję stosunków ekonomicznych Państwa i, z matematyczną ścisłością wyciągając wnioski, dochodzi do ostatecznej konkluzji o żywotności gospodarczej Polski, Jej „silnym pędzie ku życiu, ku pracy twórczej, ku dobrobytowi". Probierzem nie są tu cyfry bezwzględne, lecz względne, charakteryzujące szybkość dokonywanego postępu; one też każą po ukończeniu lektury tej interesującej książki uwierzyć, nawet bez przesłanek uczuciowych, lecz opierając się wyłącznie na wymowie liczb, że „własne Państwo jest nietylko dobrem, ale najlepszem, najzdrowszem, najsilniejszem z pośród wszystkich innych".

Utrwalenie — a czasem może dopiero rozbudzenie tej wiary wśród czytelników — przy pomocy metod ścisłego, naukowego rozumowania jest największą bodaj zasługą obywatelską omawianej książki.

Oto kilka zaczerpniętych z niej przykładów, charakteryzujących napięcie naszych poczynań gospodarczych w ostatnim czasie:

Rozwój produkcji węgla kamiennego (w liczbach względnych):

	kwiecień 1926	kwiecień 1927	lipiec, ew. sierpień 1927
Anglja	100	93.6	93.6
Niemcy	100	116.8	124.7
St. Zjednoczone	100	86.5	80.0
Francja	100	105.7	81.1
Polska	100	118.2	145.4

Konsumcja niektórych artykułów na jednego mieszkańca w kg.:

	1924	1925	1926	1927
Węgiel	700.0	710.0	730.0	840.0
Koks	32.5	31.5	35.0	48.0
Surówka żel.	11.9	11.2	10.9	18.6
Wytwory walc.	13.8	19.7	19.1	27.1
Cukier	6.3	8.7	9.2	10.8
Papier	2.3	3.5	2.9	4.0
Tkaniny baweln. i wełn.	2.0	2.1	2.4	3.3

Rozwój tonażu w Gdańsku i innych portach (w liczbach względnych):

	1913	1926
Hamburg	100	120
Szczecin	100	143
Kopenhaga	100	110
Brema	100	127
Kłajpeda	100	55
Gdańsk	100	370

Podobnie oryginalnie ujętych i wykresowo uprzystępnionych zestawień książka zawiera długi szereg; wszystkie one w sposób nowy, a zawsze ciekawy oświetlają zagadnienia gospodarcze Polski.

Autor w kilku słowach obrazuje też stan poszczególnych gałęzi produkcji; sytuacja przemysłu chemicznego w ostatnich miesiącach scharakteryzowana jest jak następuje: „w dziedzinie chemicznej nastąpiło rozbudowanie fabryk prostszych barwników syntetycznych, podjęto produkcję pierwszych ważnych półproduktów organicznych, rozwinięto wytwórczość preparatów farmaceutycznych i kosmetycznych, uruchomiono wytwórczość kwasu azotowego, azotanów, amonjaku syntetycznego etc. Powstał, rozwinął się, a nawet zdobył rynki zagraniczne polski przemysł gumowy, posiadający wobec szybkiego rozwoju automobilizmu szczególnie duże znaczenie".

Krótka notatka recenzyjna nie pozwala na zatrzymanie się choćby pobieżne nad wszystkiemi rozdziałami książki, jak sprawy handlu wewnętrznego i zagranicznego, nader oryginalnie ujęte zagadnienie elementu pracy i t. d.

Syntetyczny obraz postępu gospodarczego Polski, skreślony przez Ministra Przemysłu i Handlu, który stwierdza, że „zadaniem Rządu jest i będzie zawsze stać się dodatnim katalizatorem organizacji sił twórczych, sił, pomnażających potęgę materjalną i duchową Państwa" — powinien znaleźć się w rękach każdego przemysłowca polskiego.

PRACE NORMALIZACYJNE W POLSCE

W połowie czerwca roku 1924 rozpoczął w Polsce działalność Polski Komitet Normalizacyjny, który zamyka obecnie 3 i pół-letni okres swej działalności. Niema potrzeby rozwodzić się nad szczególną doniosłością prac normalizacyjnych w każdym kraju a zwłaszcza w Polsce. Warto natomiast wskazać, że współczesna normalizacja dotyczy nietylko ustalenia cech wyrobów, lecz również surowców; nietylko cech zewnętrznych, ale również wartości i układu wewnętrznego; nietylko formy ale i kategoryj form; nietylko wymiarów ale i stopnia ich dokładności; nietylko ostatecznego wyrobu ale i metod jego produkcji, metod badania i sprawdzania gotowego produktu, a nawet dotyczy narzędzi, służących do produkcji.

Jeśli w tej płaszczyźnie ująć zagadnienia normalizacyjne, to stanie się rzeczą jasną, że również dla przemysłu chemicznego posiada ona pierwszorzędne znaczenie. Amerykański, niemiecki, angielski, szwajcarski, belgijski, szwedzki, australijski i inne komitety normalizacyjne przedsięwzięły też szereg prac w dziedzinie przemysłu chemicznego, zaś odnośna literatura obejmuje całe tomy obszernych badań, opracowań oraz norm ostatecznych.

Polski Komitet Normalizacyjny wyłonił również Komisję technologji chemicznej, która podjęła pracę w rozmaitych dziedzinach. Zatwierdzone już zostały i opublikowane jako obowiązujące następujące normy w zakresie technologji chemicznej: cechy chemiczne normalnego cementu portlandzkiego, analiza chemiczna cementu portlandzkiego, środki skażające dla spirytusu, badanie środków skażających dla spirytusu, własności i metody badania pokostu lnianego. Wszystkie te prace przeprowadzone zostały na podstawie specjalnych badań, dokonanych przez Komisję technologji chemicznej oraz studjów norm w innych krajach. W toku są prace nad normalną analizą węgla kamiennego, nad trwałością wyfarbowań nad środkami skażającemi dla soli, nad normalizacją technicznych wyrobów gumowych. W ostatnich czasach powołano do życia dwie nowe podkomisje, mianowicie dla normalizacji farb i lakierów oraz dla normalizacji produktów suchej destylacji drzewa.

Z pośród prac, zakończonych już przez Polski Komitet Normalizacyjny a mających zastosowanie w najszerszym zakresie, wskazać trzeba na normalizację formatów papieru, zwłaszcza w odniesieniu do papierów korespondencyjnych oraz kopert. Sądzimy, że wszystkie przedsiębiorstwa fabryczne, zrzeszone w Związku Przemysłu Chemicznego powinny zastosować w swej pracy normalny format papierów i kopert, kategorycznie żądając od swych dostawców, aby przystosowali formaty do norm, opracowanych i wydanych przez Polski Komitet Normalizacyjny.

Polski Komitet Normalizacyjny, który ogłosił już sto kilkanaście norm polskich, zasługuje też na największe poparcie finansowe, gdyż subsydja rządowe są nieznaczne i nie pozwalają dość szeroko rozwinąć zakres pracy Komitetowi.

Bez poparcia ze strony przemysłu w Polsce prac normalizacyjnych — nie będą one mogły być należycie rozwinięte, mimo wysiłków i ofiar jednostek, pracujących na terenie Komitetu Normalizacyjnego.

II POLSKI ZJAZD NAUKOWEJ ORGANIZACJI

Polski Komitet Naukowej Organizacji zwołuje do Warszawy w kwietniu 1928 r. II Polski Zjazd Naukowej Organizacji.

Wyłoniony Komitet Organizacyjny Zjazdu rozpoczął opracowywanie planu organizacyjnego Zjazdu.

W obecnej chwili zostały ustalone następujące wytyczne:

Komitet przyjmuje wszelkie referaty z dziedziny naukowej organizacji, które będą rozpatrywane i oceniane przez specjalną Komisję Kwalifikacyjną.

Chcąc jednak szczególnie oświetlić te zagadnienia, które są najbardziej aktualne w dobie dzisiejszej, Komitet ustalił listę tematów, które powinny być na Zjeździe szeroko omówione:

1. Stan zastosowania naukowej organizacji w różnych dziedzinach życia gospodarczego u nas i zagranicą.
2. Teorja i zagadnienia ogólne organizacji.
3. Stosowanie naukowej organizacji w produkcji z punktu widzenia osiągniętych rezultatów.
4. Zagadnienia kierownictwa.
5. Organizacja gospodarki materjałowej (maszyny, składy i zapasy surowców i produktów).
6. Psychotechnika i dobór osobowy.
7. Zagadnienia organizacji w rolnictwie.
8. Zagadnienia organizacji w budownictwie.
9. Zagadnienia stosunków pracowników i pracodawców:
   a. warunki pracy,
   b. wydajność pracy,
   c. wynagrodzenie za pracę,
   d. higjena pracy.
10. Organizacja w gospodarstwie domowem.
11. Trudności przy wprowadzaniu racjonalnej organizacji.
12. Sprawy stosowania naukowej organizacji w szkolnictwie.
13. Zagadnienia, dotyczące metod obliczania kosztów własnych.
14. Zagadnienia naukowej organizacji w administracji państwowej i komunalnej.
15. Zagadnienia naukowej organizacji w biurowości.

Referaty winny być zgłaszane do Polskiego Komitetu Naukowej Organizacji w Warszawie, ul. Mokotowska 51/53 najpóźniej do połowy marca 1928 r.

K R O N I K A

Dnia 19 grudnia 1927 r. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem w związku z przeprowadzonemi zmianami Statutu dokonano wyboru Prezydjum Związku. Na Prezesa Związku powołany został ponownie p. Dr. Józef Landau, na Viceprezesów pp: Prof. Józef Zawadzki, Inż. Włodzimierz Płużański, Inż. Jerzy Wojnar, na pozostałych Członków Prezydjum — pp.: Inż. Zygmunt Toeplitz i Inż. Wiktor Sommer.

Postanowiono zwołać w końcu lutego lub też w początkach marca r. b. Ogólne Zebranie Związku, na którem wygłoszony będzie referat Syndyka Izby Handlowej w Gdańsku, p. Dr. Heinemanna, na temat współzależności gospodarczej państw świata.

Zapoznano się wreszcie z sytuacją, jaka wyniknęła na tle wizyty polskich sfer gospodarczych w Berlinie oraz wznowienia rokowań o zawarcie traktatu z Niemcami. Ponieważ w końcu stycznia spodziewać się należy rewizyty przemysłowców niemieckich w Warszawie i przeprowadzenia konkretnych rozmów, dotyczących szczegółowych dezyderatów rozmaitych gałęzi wytwórczości niemieckiej — przeto należy przygotować szczegółowe materjały z tej dziedziny. Zarząd Związku wyłonił specjalną Komisję w składzie pp. Inż. E. Natansona i Inż. W. Płużańskiego ze strony Zarządu oraz pp. Inż. E. Trepki i Inż. T. Zamoyskiego ze strony Dyrekcji Związku. Komisja zajmie się ponownem zbadaniem posiadanych już materjałów oraz zwraca się tą drogą do wszystkich zrzeszonych przedsiębiorstw z prośbą o nadesłanie nowych przyczynków do sprawy zawarcia traktatu handlowego polsko-niemieckiego. Szczególny nacisk kładziemy na konieczność dokładnego informowania Komisji o wszelkich życzeniach polskich fabryk chemicznych w powyższej dziedzinie, gdyż od możności zebrania i zużytkowania właściwych materjałów zależy obrona wytwórczości krajowej przy zawieraniu traktatu.

Dnia 16 grudnia 1927 r. odbyło się posiedzenie Rady Centralnego Związku, gdzie omawiano szereg spraw natury ogólnej. Szczególnie ożywioną dyskusję wywołał projekt ustawy akcyjnej, którego pewne przepisy mogłyby uniemożliwić normalną działalność spółek akcyjnych. Rada zdecydowała powołać specjalną Komisję dla poddania projektu gruntownej krytyce. Związek nasz przyjmie udział w pracach Komisji.

Państwowy Instytut Eksportowy donosi, że w celu skrócenia czasu przesyłania korespondencji do Meschedu (Persja) — Ministerstwo Poczt i Telegrafów wprowadziło bezpośrednią komunikację pocztową z Urzędu Pocztowego Warszawa I do Meschedu. Poczta odchodzi przez Zdołbunów — Charków — Baku — Krasnowodsk — Aschabad we wtorki, czwartki i niedziele. Dotychczas korespondencja kierowana była do Teheranu, skąd pocztą konną do Meschedu, co przedłużało doręczanie listów przeszło o dwa tygodnie.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 111 z dnia 15 grudnia 1927 r. ukazało się pod poz. 941 Rozporządzenie z dnia 26 listopada 1927 r. w sprawie zwrotu ceł przy wywozie żelazocyjanków, błękitów oraz ługu potasowego.

W myśl tego Rozporządzenia przy wywozie zagranicę powyższych artykułów, wytworzonych w kraju zezwala się na zwrot cła uiszczonego za sprowadzone z zagranicy materjały zużyte do wyrobu tych towarów, podług następujących norm:

za 100 kg. żelazocyjanku potasowego . . .	*zł. 13.70*
za 100 kg. żelazocyjanku sodowego	*„ 9.60*
za 100 kg. błękitów: paryskiego i „Milori“ .	*„ 18.50*
za 100 kg. ługu potasowego	*„ 1.60*

W Dz. Ust. Nr. 111 z dnia 15 grudnia 1927 r. ukazało się pod poz. 942 Rozporządzenie z dnia 7 grudnia 1927 r., zawierające przepisy wykonawcze do Rozporządzenia o prawie przemysłowem.

W Dz. Ust. Nr. 111 z dnia 15 grudnia 1927 ukazało się pod poz. 943 Rozporządzenie w sprawie umiejętności zawodowej do prowadzenia przemysłu koncesjonowanego.

W Dz. Ust. Nr. 113 z dnia 21 grudnia 1927 ukazało się pod poz. 958 Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 6 grudnia 1927 r., przedłużające moc obowiązującą przepisów, dotyczących zabezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych.

Rozporządzenie to przedłuża do dnia 3 grudnia 1928 r. moc obowiązującą przepisów zawartych w Ustawach z dnia 18 lipca 1924 oraz 28 października 1925, obowiązuje zaś od dnia 3 grudnia 1927.

W Dz. Ust. Nr. 114 z dnia 23 grudnia 1927 r. pod poz. 978 ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 25 listopada 1927 o sprzedaży soli do celów przemysłowych.

Rozporządzenie to ustala środki skażające dla soli przemysłowej, metody ich badania oraz zezwala na użycie soli w stanie nieskażonym do wyrobu sody, soli glauberskiej, kwasu solnego, barwników, materjałów wybuchowych, sacharyny oraz do solenia śledzi i innych świeżych ryb i krabów morskich. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, t. j. od dnia 23 grudnia 1927.

W Dz. Ust. Nr. 114 z dnia 23 grudnia 1927 pod poz. 979 ukazało się Rozporządzenie z dnia 21 grudnia 1927 w sprawie ceł maksymalnych.

W myśl tego Rozporządzenia cła maksymalne (wyższe o 100% od autonomicznych) wchodzą w życie dnia 1 lutego 1928.

E C H A

W dziedzinie gospodarczej organizacji wytwórczości i zbytu barwników syntetycznych notujemy fakt dojścia do podpisania układu porozumiewawczego pomiędzy przemysłem chemicznym francuskim i niemieckim. Stosownie do komunikatu francuskiego, zawarcie tego układu jest zwiastunem całego szeregu innych układów, które są obecnie rozpatrywane i mają na celu uregulowanie racjonalnej organizacji gospodarczej.

Pozatem komunikat wyraża życzenie, aby porozumienia takie ogarnęły wszystkie przemysły z dziedziny chemji całego świata. Pertraktacje w tym kierunku zostały już nawiązane. Ułatwi się w ten sposób normalny podział produkcji i sprzedaży.

Według informacyj i komunikatów, wydanych przez zainteresowane sfery, zamierzone układy mają na celu uwzględnić położenie przemysłu chemicznego w każdym poszczególnym kraju, troszcząc się o obniżenie cen produktów a przez to zapewnienie zwiększenia ogólnego spożycia.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	420 zł.
Alkohol metylowy techniczny	250 "
" " czysty 99%	— "
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 "
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,75 "
" granulowany za 1 kg % N_2 *	1,95 "
Azotan amonowy *	103.60 "
Benzen handlowy 90%	91 "
" czysty	103 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 "
Chlorek cynku (ług 50%)	50 "
Chlorek wapna bielący	40 "
Chlorek wapna ($CaCl_2$)	20—22 "
Chloroform czysty	700 "
" pro narcosi"	1.700 "
Fenol czysty	325 "
Formalina 30%	220 "
Gliceryna farmaceutyczna	450 "
" techniczna	370 "
Karbid	58—62 "
Karbolineum	42.50 "
Klej kostny	260 "
Klej skórny	380 "
Krezole	135 "
Kwas azotowy 30° Be. w przel. na 100% HNO_3	110 "
" mrówkowy 85%	w złocie 150 zl.
" siarkowy 66° Bé	w złocie 6.98 "
" solny bez arsenu	10 "
" octowy techn. 30%	100 "
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	18,50 "
Naftalen surowy prasowany	34,50 "
" czysty w łuskach	65 "
Octan sodu	125 "
" ołowiu	235 "
Oleina zwierzęca destylat	300 "
" " saponifikat	290 "
Oleum 20%	w złocie 10,55 "
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 "
Smoła preparowana	29,75—31 "
Siarczan amonu	43 "
Siarczek sodu 60/62 % *	w złocie 55 "
Soda amonjakalna	28 "
" kaustyczna	66 "
Sól glauberska kalcynowana niemielona	16 "
Stearyna	250 "
Superfosfat 16%	12,64—13,28 "
Toluen czysty	103 "

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50**, zagranicą **zł. 5.00.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5. Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14 — Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. — Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11